

T.C
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ
KAMU YÖNETİMİ BÖLÜMÜ

“EĞİTİMİN MALİYETİ: DEVLET Mİ?- KULLANICI MI?”

Azize BABACAN
02080982

Şubat/ 2006
Ankara

İÇİNDEKİLER

1. EĞİTİM FAALİYETİ.....	3
2. BİR “HAK”	5
3. NEO-LİBERAL POLİTİKALAR IŞIĞINDA EĞİTİM HİZMETİ.....	7
4. EĞİTİMİN MALİYETİ	11
5. SONUÇ	13

1. EĞİTİM FAALİYETİ

“Herşeye katlanarak yaşamak gerek ama canını yitirmesen bile yaşamanın anlamını yitirirsin.”(Mahmut Makal,Bizim Köy) Hayatta katlanmak zorunda olduğumuz bazı şeyler vardır ama acaba kimler, nelere katlanmaktadır? Spencer’in ileri sürdüğü doğal ayıklanma teorisinden hareketle bazılarımız doğal olarak elde ettiğimiz zenginliğin olanaklarına katlanırken bazılarımız da yine doğal olarak fakirliğin bize sağladığı sayısız olanaklarla sürdürmekteyiz hayatımızı.Tabi buna yaşamak denirse!¹

Althusser’in Marks’a ilişkin ileri sürdüğü düşüncelerinde eleştiri getirdiği en önemli nokta Hegelci anlamda özcülük üzerinedir.Yapısalcı Marksist olarak nitelendirilen Althusser’e göre Marks, büyük ölçüde Hegel’den etkilenecek “insanı” konu edinmiş, yapıları dışlamış; gözardı etmiştir.Toplumu ele alış tarzında Marksla aynı noktadan hareket etmekle beraber yani Marksı’nın üçlü ayırımını temel almakla beraber yine de ondan ayrıldığı bazı noktalar vardır.

Marksist anlamda bir toplum analizinde öncelikle şunu kabul etmemiz gerekir: Toplum bir bütündür! Bu bütünlük içinde ekonomik altyapı - siyasal üstyapı ve bunların üzerinde oluşan ideolojik üstyapı varlığından söz edilmektedir.Fakat hemen belirtmek gerekir ki bunlar birbirlerinden bağımsız parçalar değildir; var oldukları toplumun tarihselliğinden farklı bir tarihselliği barındırmamaktadırlar.İşte Althusser’in Marksla ayrıştığı nokta da burada karşımıza çıkmaktadır.Althusser’e göre yapılar bütünün içinde var olmakla beraber onun dışında, kendilerine özgü

---

¹ Azize Babacan, **Bizim Köy**,Personel Yönetimi Dersi Ara Sınav Ödevi (2005-2006 Eğitim- Foretime Yılı)

bir tarihsellik barındırmaktadırlar ve bu yapıları incelemden bir analiz yapmak doğru olmamaktadır.

Eğitim faaliyetini ele alırken, özellikle üniversitelerde verilen eğitim, Marksist anlamda bir bütünlük anlayışından hareketle bu faaliyetin gerisinde yatan gerçekliklerin de görülmesi ve değerlendirilmesi, sağlam bir sonuca varmak açısından önem taşımaktadır.Yani bu faaliyeti ekonomi, siyaset, ideoloji alanlarından bağımsız birer olgu olarak değil de aksine bunların gölgesinde var olan, bütünün anlamlı bir parçası olarak görmek gerekmektedir.

Eğitim faaliyeti bireyleri, özgüveni olan ve kendi başına kararlar alabilen birer insan haline getirmekle kalmaz; onları aynı zamanda toplumsallaştırır. Birey almış olduğu eğitimle toplumsal birikimden faydalanmakta ve elde edilen bu fayda toplumsal işbölümü içinde yine topluma geri dönmektedir. Dolayısıyla bu faaliyetin “beşeri sermaye” üretimine hizmet ettiği söylenmelidir.Ayrıca üretim koşullarının değişmesinin ürünü olan yeni tarihsel ve toplumsal koşullara ayak uydurulması açısından da büyük önem taşımaktadır, bu faaliyet.Çünkü bilimsel faaliyet devrimci bir faaliyettir; değişimi, dönüşümü içermekte, sürekli kendini yenilemektedir.Bu da aynı zamanda toplum ve sermayenin kendini yenilemesini ifade etmektedir.Böylelikle yenilenen toplumdaki ihtiyaçlar değişmekte ve sermayenin etkinlik alanı da o ölçüde gelişmektedir.Yeni icatlar üretim maliyetinde tasarruf sağlamakta, verimliliği arttırmaktadır. Zaten bu özelliğinden dolayı eğitim faaliyeti, sermayenin ve özellikle kapitalist sistemin gelişimi ve yaygınlaşması aşamasında dikkatleri üzerinde toplamıştır.Ancak gözardı edilmemesi gereken önemli bir konu bu faaliyetin yerine getirilmesinde üstlenilmesi gereken maliyettir.Eğitim hizmeti son derece külfetli bir hizmettir.Aksi söz

konusu olsaydı “eğitimin” devlet mi yoksa özel sektör tarafından mı üstlenilmesi gerektiğine ilişkin tartışmalar hiç yapılmazdı.

Maliyetin yanısıra bu faaliyet tarihsel gelişim süreci içinde önemli bir özellik daha kazanmıştır. Fransız Devrimi ile birlikte eğitim bir hak haline gelmiştir.O döneme kadar bu hizmetten yararlananların toplumun sadece belirli bir kesimi; kaymak tabakası olduğunu düşünürsek “hak” kavramının ne denli önemli olduğunu daha iyi anlayabiliriz. Bu hak, insanların doğuştan sahip olması gereken doğal bir hak olarak tanımlanmaktadır.Dolayısıyla Devrimin ideolojik çerçevesini oluşturan doğal haklar, devredilemez, vazgeçilemez ve değiştirilemez olma özelliklerine sahiptirler.Bu hakların koruyucusu ise yine bu hareket sonucu ortaya çıkan Hukuk Devletidir.Ayrıca eğitim hakkı eşitlik, kardeşlik ve özgürlük kavramlarının önemi ve bilincine varılması; gerçekleştirilmesi açısından da önemli bir araçtır.Eğer ortada bir haktan söz ediyorsak bu tüm yurttaşların sahip olacağı ve herseke karşı ileri sürülebilecek bir şeydir.

Her tarihsel süreklilik kendi içinde “kopuş” noktaları barındırmaktadır ve bu kopuşlar beraberinde önemli değişimleri getirmektedir.Nitekim bütün insanlığa hitaben ortaya çıkan devrim yasaları zamanla sadece bu devrimi gerçekleştirenlerin lehine işler duruma gelmiştir.(devrimin gerçekleşmesinde büyük katkısı olan çoğunluk gözardı edilmiştir.)Tıpkı diğer doğal haklar gibi “eğitim hakkı” da bu değişimden nasibini almıştır.

2. BİR “HAK”

İnsanı, tarihi ve toplumu değiştiren üretim olgusu kapitalist sistem içinde önemli bir boyut kazanmıştır.Varılan noktada insani boyutları aşan;

insan ihtiyacını aşan, kitlersel bir üretim anlayışından bahsetmekteyiz ki bu nokta neo-liberalizm olarak adlandırılmaktadır.İçinde yaşadığımız ve piyasanın hızla kamusal alanlara müdahale etmesi sonucu toplumsal yaşamın giderek yok olduğuna tanık olduğumuz bir dönemdir, bu bahsedilen nokta.

Kitlesel üretim beraberinde yüksek maliyeti getirmektedir ve bu maliyetleri azaltabilmenin yolu da yeni teknolojiler bulmaktan geçer. Daha önce yeni buluşların, üretim maliyetinde üstlendiği tasarruf sağlama rolünü ve verimliliği artırıcı özelliğini belirtmiştik. Bu noktada bilimsel faaliyet önem kazanmaktadır çünkü sürekli bir değişim, gelişim göstermektedir.Böylece eğitim faaliyeti kapitalist donanımına sahip üretim aracı ve işgücünün yaratılmasına olanak sağlayan bir kılıfa bürünmektedir.Bahsedilen süreçte eğitim haktan ziyade daha çok bir “fırsat” haline gelmektedir. “Hak kavramı,şans ve ayrıcalık gibi eşitsizlik içeren kavramların dışında düşünülmelidir..... Çünkü fırsat, başkalarından farklı ve yarıcıklı sonuçlara ulaşma vaadidir.”² Hak insanların eşit koşullarda bulunduğu durumda yaşam bulabilir;ayrıcalıklı durumda değil.

“Bu bireyin kazanç beklentilerinden bir hisse satın almak olacaktır; gelecekteki kazançlarından bir kısmını borç verene vermesi koşuluyla eğitimini finanse edecektir. Aslında bu tür anlaşmalara yasal olarak bir engel bulunmamaktadır ama yine de bunlar bir bireyin gelecekteki kazanma kapasitesinden bir hisse almayla dolayısıyla kısmi kölelikle eşittir”³, demektedir, bu sistemin önemli savunucularından biri olan Milton Friedman. Aldığı eğitim sayesinde birey, ileride kazanç elde edebilecek bir konuma gelecekse o zaman bu hizmetin bedelinin tahsis edilmesi esastır.Dolayısıyla

---

² Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası, **4. Demokratik Eğitim Kurultayı:Eğitim Hakkı**, (Aralık, 2004) s.19

³ Milton Friedman, **Kapitalizm ve Özgürlük**, (Altın Kitaplar Yayınevi,1988) s.171

birden fazla değişim ile karşılaşmaktayız. İlkini eğitimin alınıp-satılan bir mal haline gelmesi şeklinde ifade edebiliriz.Bunun dışında insan, bu süreçte bir sermaye haline gelmektedir.

Eğitimin temel bir insan hakkı olmasının anlamı, devletin bu alana ilişkin sunduğu hizmeti herkese uygun eşitlikte yerine getirmesini ifade etmektedir.Oysa ortada bir maldan bahsediyorsak bunun piyasaya sunulmasında devlete ihtiyaç kalmamaktadır.Zaten neo-liberal politikalar da bunun altını çizmektedir.Devlet müdahalesinin ortadan kalktığı, serbest piyasa koşullarının egemen olduğu ve bu koşullar içerisinde özgürlüklerin yaşam bulduğu bir yapıdan söz edilmektedir.Bireysel çıkarların baş rol oynadığı ve bunların gerçekleşmesiyle toplumsal çıkarların da gerçekleştiği bir yapı!

3. NEO-LİBERAL POLİTİKALAR IŞIĞINDA EĞİTİM HİZMETİ

Monalisa portresi yerine teneke kutularından yapılan arabalara sanat eseri denilen bir tarihsel süreç içerisinde yaşamaktayız.Monalisa portresini küçük paçalara ayırdığınız zaman anlamsız bir yığınla karşı karşıya kalırsınız; yırtılmış kağıtlardan oluşan bir yığın.Oysa teneke kutularından yapılan arabayı parçalara ayırdığınız zaman her parça bir teneke olacağı için kendine has bir anlam ifade etmektedir; bir tene ke ne kadar anlam ifade edebilirse.Yani yaşadığımız toplumda tek tek bireyler ömen kazanmakta, bir bütünü ifade eden toplum anlamını yitirmektedir.Birey toplum dışında ne kadar anlamlı olabilir ki?

Neo-liberal politikalar, ekonomik gelişimini tamamlamış ve tamamlamamış ülkelerde farklı boyutlar kazanmakta ve farklı sonuçlar

doğurmaktadır.Ekonomik, siyasal gelişimini büyük ölçüde tamamlamış varlıklılar, yani varlıklı ülkeler bu politikaları bir araç olarak kullanmaktadırlar.Kendi varlıklarının devamını sağlamak açısından bu hayati önem taşımaktadır.Eğer siz güçlüyseniz sizden daha az güçlü olanların size tabi olmasını istersiniz.Bunu sağlamanın yolu ise güçsüzleri sürekli denetim altında tutmaktır.İşte neo-liberal politikalar varlıklılar açısından böyle “araçsal” bir boyut kazanmaktadır.Monalisa’yı teneke kutusu haline getirme açısından bir araç!

Azgelişmiş ülkelere dayatılan politikalar,gerçeği yansıtmaktan son derece uzak, sahte birer görüntünün ötesine geçmemektedir.Sanki bu dayatmalar,zorlamalar, dayatılan ülkeler kadar dayatan ülkeler açısından da birer amaç kanumundadır süsü verilmektedir.Oysa tam tersi sonuçlarla karşılaşmak hiç de imkansız değildir.Nitekim bunun en somut örneği kendini eğitim ve sağlık alanında izlenen politikalarda göstermektedir.Neo-liberal ideolojinin önde gelen savunucularına göre eğitim,sağlıkla birlikte özelleştirme kapsamına dahil olacak en son alanlardan biri olarak görülmektedir.Pek çok Avrupa ülkesinde yükseköğretim kurumlarının toplam öğrenim sistemi içindeki payı oldukça düşüktür.Özel yükseköğretim kurumlarına kayıtlı öğrenci sayısının toplam öğrenci sayısına oranı Almanya,İngiltere ve Macaristan’da %1’in altında, Avusturya % 4, İsveç % 3’tür. Buna karşılık aynı oran Filipinlerde % 85, Endonezya’da % 63, Kore’de % 78 ‘ kade çıkaktadır.⁴Aslında bu manzaraya çok fazla şaşmamak gerekir çünkü söylenenin aksine bu sistem devlete ihtiyaç duymaktadır.Krizlere maruz kalındığında ise bunlardan kurtulmanın yolu daha önce kötölen devlet olmaktadır.Tıpkı insanlardaki tanrı inancı gibi; deniz sakın ise hepimiz gemi kaptanı kesiliriz ta ki bir fırtına çıkıncaya

---

⁴ Kemal Gürüz,“Dünyada ve Türkiye’de Yüksek Öğretim”

kadar.Dolayısıyla devlet eğitim, sağlık gibi hizmetlerden elini çekmelidir, yüksek maliyete sahip görevlerden kurtulmalıdır deyimleri bu aşamada sahte bir görüntüden başka bir şeyi ifade etmemektedir.Yani neo-liberal politikalar azgelişmiş ülkeler açısından “amaçsal” bir işlev kazanmaktadır.Eğer üzerinde yaşadığınız ülke bu amaçlar doğrultusunda ilerlemeye başlamışsa ve sizler hala teneke konumuna gelmemişseniz o zaman birer “asalak” olduğunuz deyimleriyle tanışmaya başlamışsınız demektir.

“Kamu harcamaları genç nüfusun artan ihtiyacını karşılamakta yetersizdir” diyor, TOBB başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu.

Kaliteli eğitim ihtiyacı ülkemizde çok önemli bir sorun olarak görülmektedir ve bu sorunu gidermede devlet son derece yetersiz kalmaktadır.Çünkü bu ihtiyaç, devletin tek başına yürütebileceği etkinlik alanı kapsamını aşmıştır.Bu nedenle de eğitim, tıpkı diğer alanlarda olduğu gibi hızla özelleştirme sürecine girmiştir.Buraya kadar söylenenlerden ilk önce nasıl bir ülke olduğumuzun altı çizilmelidir:

Görüntüye aldanan bir ülke! Bu görüntüyü gidermede nasıl bir çözüm ürettiğimize bakarsak aslında hiçbir çözüm üretmediğimizi görürüz.Çünkü varlıklılar(varlıklı ülkeler) bizi bu yükten kurtararak bir çözüm üretmişlerdir zaten.Özellikle Milton Friedman ve Paul Psacharopolus’un ileri sürdüğü düşünceler Dünya Bankasının (DB) yapısal uyum politikalarına konu olmuş ve birçok azgelişmiş ülkeye dayatılmıştır.DB uzmanlarına göre devlet eliyle yürütülen eğitim hizmeti adaletsizliğe yol açmaktadır.(Bu, oldukça önemli saptamanın kaynakları ise daha önce belirttiğim gibi Friedman ve Psacharopolus’dur.) Psacharopolus’a göre devletin eğitim hizmetine yaptığı harcamalardan, özellikle orta ve

yükseköğretime, toplumun ancak belli bir kesimi yani üst kesimi yararlanmakta ve bu da adaletsizliğe yol açmaktadır. Nitekim bu düşünce son zamanlarda ülkemizde de sıkça telaffuz edilmeye başlanmıştır. Alt kesim bu hizmetten yararlanmadığı için kaynakların israfı söz konusu olmakta ve eşitsizlik meydana gelmektedir. Elinize bir Türkiye haritası alın ve devlet üniversitelerinin oranı ile vakıf “üniversitelerinin” oranını karşılaştırın. Ortada nasıl bir eşitlik var acaba? Yani burada eşitlikle ne kastedildiğini anlamak son derece güç. Sorun bu hizmetten herkesin yararlanamaması ve böylece eşitsizliğin oluşması ise çözüm, yararlanmayanların devre dışı bırakılarak bu eşitsizliğin ortadan kaldırılmasıdır.

Friedman’a göre hizmet özel sektöre bırakılsın ve eğer özel sektör bunu yerine getiremezse demek ki bu devlet tarafından yüklenilmesi gereken teknik bir iştir ve devlete bırakılmalıdır. Öyleyse eğitim hizmetine ilişkin ileri sürülen devlet müdahalesinin rasyonel olmadığı ve kaynakları kötüye kullandığı yönündeki eleştiriler belki haklı/inandırıcı olabilirdi o da eğer özel sektör bu hizmeti tamamen üstlenme kabiliyetine sahip olabilseydi. Gelin görün ki sayısal oranlar pratikte gidişatın böyle olmadığını göstermektedir. Amerika’da özel eğitimin toplam eğitim içindeki oranı % 12’dir ve bu % 12’nin %70’ni dini amaçlı eğitim oluşturmaktadır. (Özel yükseköğretim kurumlarına kayıtlı öğrenci sayısının toplam öğrenci sayısına oranının Almanya, İngiltere ve Macaristan’da %1’in altında, Avustralya’da % 1, İsveç’te % 3, Avusturya’da % 4.... olduğunu daha önce belirtmiştik.)

Eğitim harcamaları, sosyal harcamalar içinde, konsolide bütçede ağırlığı en fazla olan kalemi oluşturmaktadır. Yoksa oluşturmaktaydı mı demeliydik? 1990-2002 yılları arasında GSMH 750 kat artarken Konsolide Bütçe Harcamaları da 1400 kattan fazla artmıştır. Ancak bu gelişme tolumsal

alana yansımamıştır.1990 yılında Genel Eğitim harcamalarının Konsolide Bütçeye oranı % 19.15 ve Üniversite harcamalarının oranı % 4.18 iken 2002 yılında bu oran Genel Eğitim açısından %10.24,Üniversite açısından ise % 2.55 olmuştur; yarı yarıya bir azalma söz konusudur.(Tabi eğer devletin vakıf “üniversitelerine” yaptığı yardımları da düşünürsek durum daha da vahim hale gelebilir.) Bu rakamlara bakarak elbette devletin bu hizmeti yerine getirmede etkin olamayacağı söylenebilir.Nitekim ekonomik krizlerle birlikte mali disiplin sorunu gündeme gelmektedir.“Mali disiplin, kamu kaynaklarının israfını referans alarak çözümü bu israfın sona erdirilmesinde gören bir yaklaşım adıdır.⁵ Yani daha güçlü bir ekonomiye sahip olmak istiyorsanız bunun yolu bütçe harcamalarını kısırmaktan geçecektir.Hedef, devletin yerine getirmede yetersiz kaldığı hizmetler olmaktadır.Bunu, önce Rumların ve daha sonra da Ermenilerin Osmanlı topraklarında izlediği politikaya benzetebiliriz.“Kes-kesil-dikkati çek” politikası;ilk önce Türkleri keseceksin sonra olar sizi kesecek daha sonra da “vay bizi kestiler” diye dünyaya sesleneceksin.⁶ Yani eğitim harcamalarını kısıcaksınız, devlet bu hizmeti gerektiği gibi yerine getiremeyecek sonra da getiriyorsa o zaman bıraksın diyeceksiniz.

4. EĞİTİMİN MALİYETİ

Ortada bir maliyet var ve bunun kime yükleneceği önemli bir sorun.Devlet yüklenirse bizler asalak oluyoruz, özel sektör yüklenince de

---

⁵ Sezai Temelli,, “1990’lardan Günümüze Bütçelerde Eğitim Harcamaları Üzerine Bir Değerlendirme”

⁶ A.Ü Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi Sina Akşin’in konuşması,2005-2006 Öğretim Yılı

onlar asalak oluyorlar.Bu aslında olaya Monalisacı bir bütünlükten mi yoksa tenekeci bir parçalanmışlıktan mı baktığınızla yakından ilgilidir.

Monalisacı bütünlük penceresinden gördüklerimiz:

- İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi madde 26 “Her insanın eğitim görme hakkı vardır.Eğitim parasızdır.....Yüksek öğrenim herkese, yeteneklerinin ve başarılarının elverdiği ölçüde tam bir eşitlikle açık olmalıdır.Eğitim, insan şahsiyetinin tam gelişmesini ve insan hakları ile temel özgürlüklere saygının güçlenmesini amaçlamaktadır....”,
- TC Anayasası madde 42 “Kimse eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz”; madde5 “Devletin amaç ve görevleri,..... kişinin temel hak ve özgürlüklerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayacak siyasi, ekonomik ve sosyal engelleri ortadan kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.”; madde 10 “Herkes ..... kanun önünde eşittir.”

şeklinde olacaktır.

Tenekeci parçalanmışlık ise şu ana kadar anlatılanları ifade edecektir; sahte bir görüntü altında yatan sahte gerçekler.Bu pencere bize anayasa maddelerinde yazılanların aksine eğitimin bir hak olmadığını, devletin bu hizmeti üstlenmesinin son derece anlamsız olduğunu gösterecektir.

5. SONUÇ

Friedman gönüllü değiş – tokuş alanlarının yaratılması gerektiğinden bahseder fakat şunu da belirtmekten geri kalmaz: Akarsuyu kirleten kişi diğerlerini iyi suyu, kötü suyla değiş tokuş etmek zorunda bırakır. Burada özgürlük alanından, zorunluluk alanına bir geçiş vardır ve böyle bir “değiş – tokuş”dan kaçınmanız olanaksızdır.

Eğer tarihi bizden başka, daha üstün bir gücün yarattığına inanırsak onu değiştirebilme olanağımız ortadan kalkmaktadır. Dolayısıyla akarsuyumuzun kirletilmesini, tıpkı hakkımız olan bir şey için para ödemek kadar doğal ve bunun sonucunu da katlanılması gereken bir zorunluluk olarak görürüz.

“Herşeye katlanarak yaşamak gerek ama canını yitirmesen bile yaşamanın anlamını yitirirsin.”(Mahmut Makal,Bizim Köy) Hayatta katlanmak zorunda olduğumuz bazı şeyler vardır ama acaba kimler, nelere katlanmaktadır? Spencer’in ileri sürdüğü doğal ayıklanma teorisinden hareketle bazılarımız doğal olarak elde ettiğimiz zenginliğin olanaklarına katlanırken bazılarımız da yine doğal olarak fakirliğin bize sağladığı sayısız olanaklarla sürdürmekteyiz hayatımızı. Tabi buna yaşamak denirse!

KAYNAKÇA

FİREDMAN, Milton, **Kapitalizm ve Özgürlük**, Altın Kitapları
Yayınevi, 1998

Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası, **4.Demokratik Eğitim
Kurultayı: Eğitim Hakkı**, Aralık 2004

ERCAN,Fuat, **Eğitim ve Kapitalizm:Neo-liberal Eğitim
Ekonomisinin Eleştirisi**, Bilim Yayıncılık, Haziran 1998

ALPKAYA, Faruk, et.al., **Eğitim: Ne İçin? Üniversite: Nasıl? Yök:
Nereye?**, Ütopya Yayınları, 1999

İŞIKLI Alpaslan, “Nasıl Bir Üniversite?”

İNAL Kemal, “Neo-liberal Eğitim Politikaları ve Üniversite”,
Evrensel Kültür, S:114

WOOD, Ellen, **Kapitalizm Demokrasiye Karşı: Tarihsel
Maddeciliğin Yeniden Yorumlanması**, İletişim Yayınları, 2003

ŞENEL, Alaeddin, **Çağdaş Siyasal Akımlar**, Ankara, A.Ü Siyasal
Bilgiler Fakültesi Ders Notları, 2001

TEMELLİ, Sezai, “1990’lardan Günümüze Bütçelerde Eğitim
Harcamaları Üzerine Bir Değerlendirme”

“VAKIF” ÜNİVERSİTELERİ

Yaşar Üniversitesi

İzmir Ekonomi Üniversitesi

Atılım Üniversitesi
Başkent Üniversitesi
Bilkent Üniversitesi
Çankaya Üniversitesi
Ufuk Üniversitesi
TOBB Üniversitesi

Işık Üniversitesi
Doğuş Üniversitesi
İstanbul Kültür Üniversitesi
İstanbul Bilgi Üniversitesi
İstanbul Ticaret Üniversitesi
Kadir Has Üniversitesi
Koç Üniversitesi
Maltepe Üniversitesi
Sabancı Üniversitesi
Okan Üniversitesi
Bahçeşehir Üniversitesi
Beykent Üniversitesi
Fatih Üniversitesi
Haliç Üniversitesi

ÜNİVERSİTELERİMİZ (2005)

ÜNİVERSİTE	BULUNDUĞU İL	TELEFON	INTERNET ADRESİ
- Abant İzzet Baysal Üniversitesi+	Bolu	0 374 253 45 03	www.ibu.edu.tr
- Adnan Menderes Üniversitesi+	Aydın	0 256 214 66 85	www.adu.edu.tr
- Afyon Kocatepe Üniversitesi+	Afyon	0 272 444 03 03	www.aku.edu.tr
- Akdeniz Üniversitesi+	Antalya	0 242 227 44 00	www.akdeniz.edu.tr
- Anadolu Üniversitesi+	Eskişehir	0 222 335 05 80	www.anadolu.edu.tr
- Ankara Üniversitesi+	Ankara	0 312 212 60 40	www.ankara.edu.tr
- Atatürk Üniversitesi+	Erzurum	0 442 231 11 11	www.atauni.edu.tr
- Atılım Üniversitesi (özel)+	Ankara	0 312 586 80 00	www.atilim.edu.tr
- Bahçeşehir Üniversitesi (özel)+	İstanbul	0 212 669 65 23	www.bahcesehir.edu.tr
- Balıkesir Üniversitesi+	Balıkesir	0 266 245 96 59	www.balikesir.edu.tr
- Başkent Üniversitesi (özel)+	Ankara	0 312 234 10 10	www.baskent.edu.tr
- Beykent Üniversitesi (özel)+	İstanbul	0 212 872 64 32	www.beykent.edu.tr
- Bilgi Üniversitesi (özel)+	İstanbul	0 212 286 16 60	www.bilgi.edu.tr
- Bilkent Üniversitesi (özel)+	Ankara	0 312 290 40 00	www.bilkent.edu.tr
- Boğaziçi Üniversitesi+	İstanbul	0 212 358 15 00	www.boun.edu.tr
- Celal Bayar Üniversitesi+	Manisa	0 236 237 28 86	www.bayar.edu.tr
- Cumhuriyet Üniversitesi+	Sivas	0 346 219 10 10	www.cumhuriyet.edu.tr
- 18 Mart Üniversitesi+	Çanakkale	0 286 218 06 09	www.comu.edu.tr
- Çağ Üniversitesi (özel)+	İçel	0 324 651 48 00	www.cag.edu.tr
- Çankaya Üniversitesi (özel)+	Ankara	0 312 284 45 00	www.cankaya.edu.tr
- Çukurova Üniversitesi+	Adana	0 322 338 63 50	www.cc.cu.edu.tr
- Dicle Üniversitesi+	Diyarbakır	0 412 248 80 30	www.dicle.edu.tr
- Doğuş Üniversitesi (özel)+	İstanbul	0 216 327 11 04	www.dogus.edu.tr
- Dokuz Eylül Üniversitesi+	İzmir	0 232 464 80 67	www.deu.edu.tr
- Dumlupınar Üniversitesi+	Kütahya	0 274 265 20 31	www.dumlupinar.edu.tr
- Ege Üniversitesi+	İzmir	0 232 388 01 10	www.ege.edu.tr
- Erciyes Üniversitesi+	Kayseri	0 352 437 49 37	www.erciyes.edu.tr
- Fatih Üniversitesi (özel)+	İstanbul	0 212 889 08 10	www.fatihun.edu.tr
- Fırat Üniversitesi+	Elazığ	0 424 237 00 00	www.firat.edu.tr
- Galatasaray Üniversitesi+	İstanbul	0 212 227 44 80	www.gsu.edu.tr
- Gazi Üniversitesi+	Ankara	0 312 212 68 20	www.gazi.edu.tr
- Gaziantep Üniversitesi+	Gaziantep	0 342 360 12 00	www.gantep.edu.tr
- Gaziosmanpaşa Üniversitesi+	Tokat	0 356 252 16 16	www.gop.edu.tr
- Hacettepe Üniversitesi+	Ankara	0 312 299 21 60	www.hun.edu.tr
- Haliç Üniversitesi (özel)+	İstanbul	0 212 621 37 05	www.halic.edu.tr
- Harran Üniversitesi+	Ş.Urfa	0 414 312 84 56	www.harran.edu.tr
- Işık Üniversitesi (özel)+	İstanbul	0 212 286 29 60	www.fmv.edu.tr
- İnönü Üniversitesi+	Malatya	0 422 341 00 10	www.inonu.edu.tr
- İstanbul Üniversitesi+	İstanbul	0 212 440 00 00	www.istanbul.edu.tr
- İstanbul Kültür Üniversitesi (özel)+	İstanbul	0 212 639 30 24	www.iku.edu.tr
- İstanbul Bilgi Üniversitesi (özel)+	İstanbul	0 212 311 60 00	www.bilgi.edu.tr
- İstanbul Teknik Üniversitesi+	İstanbul	0 212 285 30 30	www.itu.edu.tr
- İstanbul Ticaret Üniversite (özel)+	İstanbul	0 212 511 41 50	www.iticu.edu.tr
- İzmir Ekonomi Üniversitesi (özel)+	İzmir	0 232 279 25 25	www.izmirekonomi.edu.tr
- Kadir Has Üniversitesi (özel)+	İstanbul	0 212 553 57 65	www.khas.edu.tr

- Kafkas Üniversitesi+	Kars	0 474 242 68 00	www.kafkas.edu.tr
- Karadeniz Teknik Üniversitesi+	Trabzon	0 462 377 30 00	www.ktu.edu.tr
- Kahramanmaraş Sütçü İmam Ün.+	Kahramanmaraş	0 344 223 76 66	www.ksu.edu.tr/ksualt.html
- Kırıkkale Üniversitesi+	Kırıkkale	0 318 224 55 76	www.kku.edu.tr
- Kocaeli Üniversitesi+	Kocaeli	0 262 324 99 10	www.kou.edu.tr
- Koç Üniversitesi (özel)+	İstanbul	0 212 338 10 00	www.ku.edu.tr
- Maltepe Üniversitesi (özel)+	İstanbul	0 216 441 51 68	www.maltepe.edu.tr
- Marmara Üniversitesi+	İstanbul	0 216 338 25 37	www.marun.edu.tr
- Mersin Üniversitesi+	İçel	0 324 361 00 01	www.mersin.edu.tr
- Mimar Sinan Üniversitesi+	İstanbul	0 212 252 16 00	www.msu.edu.tr
- Muğla Üniversitesi+	Muğla	0 252 223 80 02	www.mu.edu.tr
- Mustafa Kemal Üniversitesi+	Hatay	0 326 221 33 17	www.mku.edu.tr
- Niğde Üniversitesi+	Niğde	0 388 232 10 00	www.nigde.edu.tr
- Okan Üniversitesi (özel)+	İstanbul	0 216 452 42 12	www.okan.edu.tr
- Ondukuz Mayıs Üniversitesi+	Samsun	0 262 457 60 00	www.omu.edu.tr
- Orta Doğu Teknik Üniversitesi+	Ankara	0 312 210 20 00	www.metu.edu.tr
- Osmangazi Üniversitesi+	Eskişehir	0 222 239 37 50	www.ogu.edu.tr
- Pamukkale Üniversitesi+	Denizli	0 258 212 55 55	www.pamukkale.edu.tr
- Sabancı Üniversitesi (özel)+	İstanbul	0 212 283 90 00	www.sabanciuniv.edu.tr
- Sakarya Üniversitesi+	Sakarya	0 264 346 00 90	www.sakarya.edu.tr
- Selçuk Üniversitesi+	Konya	0 332 341 00 41	www.selcuk.edu.tr
- Süleyman Demirel Üniversitesi+	Isparta	0 246 211 10 00	www.sdu.edu.tr
- Trakya Üniversitesi+	Edirne	0 284 214 42 10	www.trakya.edu.tr
- Uludağ Üniversitesi+	Bursa	0 224 442 80 01	www.uludag.edu.tr
- Ufuk Üniversitesi (özel)+	Ankara	0 312 284 77 77	www.ufuk.edu.tr
- Yaşar Üniversitesi (özel)+	İzmir	0 232 463 07 80	www.yasar.edu.tr
- Yeditepe Üniversitesi (özel)+	İstanbul	0 216 578 00 00	www.yeditepe.edu.tr
- Yıldız Teknik Üniversitesi-	İstanbul	0 212 259 70 70	www.yildiz.edu.tr
- Yüzüncü Yıl Üniversitesi+	Van	0 432 225 17 00	www.yyu.edu.tr
- Yüksek Teknoloji (İzmir)+	İzmir	0 232 750 60 00	www.iyte.edu.tr
- Zonguldak Karaelmas Üniversitesi+	Zonguldak	0 372 257 40 10	www.karaelmas.edu.tr
- Gata+	Ankara	0 312 325 12 11	www.gata.edu.tr
- Doğu Akdeniz Üniversitesi+	KKTC	0 392 630 11 11	www.emu.edu.tr
- Girne Amr. Üniversitesi+	KKTC	0 392 822 32 03	www.gau.edu.tr
- Lefke Avrupa Üniversitesi+	KKTC	0 392 660 20 00	www.lefke.edu.tr
- Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi+	KKTC	0 392 671 11 11	www.ciu.edu.tr
- Uluslararası Amerikan Üniversitesi	KKTC	0 392 815 67 91	www.iau.edu.tr
- Yakın Doğu Üniversitesi+	KKTC	0 392 223 64 64	www.neu.edu.tr